

Utbildningsdepartementet
Universitet- och högskoleenheten
103 33 Stockholm

Vår referens: Stefan Christiernin

2020-07-08

Er referens/dnr:
U2020/03053/UH

REMISSVAR

Volvo Cars har valt att kommentera Utbildningsdepartementets promemoria angående *"Ändringar i högskolelagen för att främja den akademiska friheten och tydliggöra lärosätenas roll för det livslånga lärandet"* då vi redan tidigare har inkommit med remissvar på den s.k. STRUT-utredningen vilken promemorian till stor del bygger på.

Akademisk frihet – villkorad tillstyrkan, kontextuell portalparagraf efterfrågas

Promemorian tar en grundlig utgångspunkt i såväl den s.k. STRUT-utredningen som tidigare och samtida arbeten och undersökningar och konstaterar förtjänstfullt att akademisk frihet har ett väsentligt och grundläggande egenvärde. Endast vetenskap fri från socioekonomiska och politiska påtryckningar/styrning är i längden en hållbar vetenskap.

Volvo Cars står med orubblig självklarhet bakom detta. Volvo Cars har som ambition att var ledande inom fordonsbranschen i bland annat säkerhet, sustainability, och mänsklig interaktion. Volvo Cars har medverkat till ett stort antal livräddande standarder inom bilbranschen och tekniska genombrott, varav många i samproducerad forskning med svensk akademi. Naturligtvis står Volvo Cars bakom promemorians grundtankar om att forskningens resultat och högskolors och universitets utbildningar ska både tillkomma, genomföras och rapporteras på ett transparent och opåverkat sätt.

I denna mening står vi bakom promemorians förslag:

PM U2020/03053/UH: "I högskolelagen ska det införas en bestämmelse om att det i högskolornas verksamhet som en allmän princip ska gälla att den akademiska friheten ska främjas och värnas."

Vi menar dock också att frihet utövas under kollektivt ansvar. Vetenskapens särställning växte fram under århundraden och grundmurades i det Humboldtska universitetet. Pasteur, Flemming, Salk, Pavlov, Schrödinger, Darwin tillsammans med tusentals andra visade också bortom all tvekan den fria vetenskapens nytta för allmänheten.

Vi på Volvo Cars menar att såväl utifrån det samtida samhällets rimliga förväntan på användningen av skattemedel, som vetenskapens långsiktiga ställning i samhället är denna nyttoaspekt väsentlig. Detta har också lagstiftaren insett och sedan en tid har Högskolelagen en nytto beskrivning:

HL paragraf 2:

"I högskolornas uppgift ska det ingå att samverka med det omgivande samhället och informera om sin verksamhet samt verka för att forskningsresultat tillkomna vid högskolan kommer till nytta."

Volvo Cars menar att detta är en klok och bra skrivning, men i praktiken saknas påtagligt ofta incitamentsstrukturer som stödjer nyttosträvandet hos de aktiva individerna vid lärosätena. En genomgång av de svenska lärosätenas befordringskriterier visar en avsevärd bandbredd för samverkans- och nyttokriterier, medan vetenskaplig excellens och pedagogisk skicklighet har en väl etableras konsensus.

Promemorians förslag om akademisk frihet innebär – om det implementeras obalanserat – en explicit styrning av lärosätenas verksamheter att värna denna frihet. Utan att införa en motsvarande ökad tydlighet i nyttiggörandet, och inte minst då i lärosätenas incitamentsstruktur för de fria akademiska individerna – riskerar förslaget snarast förstärka asymmetrin mellan de akademiska klassiska karriärgrunderna – forskning (främst) och undervisning å den ena sidan - och samverkan och nyttiggörande å den andra.

Volvo Cars menar att svensk akademi istället måste ses ur ett långsiktigt europeiskt perspektiv: i den internationella akademiska debatten anses det inte finnas någon motsättning mellan samhällseffekt och akademisk frihet. Den internationella akademiska deklarationen "Magna Charta" (Bologna 1988) skrevs under av samtliga ledande lärosäten såväl i Sverige som i Storbritannien – med många brittiska lärosäten som dessutom tillhör några av världens i särklass mest akademiskt framgångsrika. Ändå anför Universities UK (lärosätessammanslutning grundad 1918) i sin strategi för 2018-2013:

"OUR PRINCIPLES

As the collective voice of universities in the UK, we share the following principles with our members: A commitment to maximising the social and economic value of universities for the benefit of students, communities, business and civil society through research, teaching, knowledge transfer, the pursuit of truth and the free exchange of ideas...."

Vi på Volvo Cars menar at Promemorians förslag bör justeras på ett sådant sätt att risken för asymmetriska effekter minimeras och att den akademiska friheten säkerställs *men inom ramen för ett kollektivt akademiskt ansvar mot medborgarna i alla dess aspekter.*

*Volvo Cars **tillstyrker** därför förslaget, men **under förutsättning** att en kontextuell portalparagraf som exempelvis den som Universites UK har, införs som bakgrund/inramning.*

Livslångt lärande – tillstyrkan men med efterfrågade resurser

Den moderna arbetsmarknaden ställer stadigt ökade krav på både specialisering, fördjupning och möjlighet till "kunskapsomställning" hos individer och organisationer. Volvo Cars är inget undantag – elektrifiering, uppkoppling, artificiell intelligens och nya typer av produkter och sätt att erbjuda mobilitet på kräver omfattande kompetens-omvandling och försörjning.

Vi på Volvo Cars välkomnar därför Promemorians förslag:

PM U2020/03053/UH: I högskolelagen införs en bestämmelse om att högskolorna i sin verksamhet ska främja det livslånga lärandet

Däremot instämmer vi det som redan framförts av Ericsson, Kunskaps- och Kompetensstiftelsen samt SACO; uppdraget behöver resurs-sättas på ett konsekvent och tydligt sätt. Annars riskerar främjandet att bli mer teoretiskt än reellt. Väl genomfört kan dock detta nyintroducerade uppdrag ha stor positiv inverkan på Sveriges arbetsliv och arbetsmarknad.

*Volvo Cars **tillstyrker** därför förslaget.*

Göteborg 8 Juli 2020

Stefan Christiernin
Director External Research
Volvo Cars Group